

Locuința Redactorului

si
Cancelari' Redactiunii
e in
Strat'a tragatorului (Lă-
vășutoza), Nr 5.

Scrisorile nefranca nu se voru
primi decât după de la răspun-
sătorii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman' a:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inseratiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separat. In locul deschisu
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

*D'in caus'a serbatorii catoliciloru, numerulu
prossimu alu diuariulu nostru va aparé numai dominec'a
venitoria.*

Pest'a, 31/19. ian. 1871.

**Gigantic'a lupta intre celle mai poternice doue
natiuni alle Europei este aproape de a se fini.** Fi-
rulu electricu ni aduse eri si asta-di intristatori'a
scire pozitivă (vedi column'a ultima) despre capi-
tulatiunea Parisului. Eroic'a cetate, dupa ce 133
de dñle sustienú cu neadfta barbatia si abnega-
tiune lupt'a cea sangerosa cu cellu mai poternicu
staiu militariu d'in dñllele nostre, sufferindu lipse
de totu felulu, in fine fu silita de unu inimicu si
mai potinte, de f o m e a se suppone sortii fatale.
Dupa calculu omenescu era aproape cu nepotentia
Francesiloru a invinge, acest'a s'a prevediutu in-
data dupa desastrele de la Sedan si Metiu. Dar'
noi am speratu totu si, pentru ca omulu bucurosu
crede ceea ce doresce, si noi am doritu d'in tota
inim'a ca ostasii junei republice francese se re-
spinga pre selbatecii fetiori ai Nordului. Am do-
ritu, pentru ca Francia e sor'a nostra cea mai
mare, am doritu, pentru ca d'ins'a, si numai d'ins'a
pana acum, au luptatu pentru innaltele bunuri
alle omenimei, pentru libertate si civilisatiune si
au luptatu desinteressata pentru omenimea intrega.
Ea si numai ea au versatu sangele cellu pretiosu
allu filoru sei pentru libertatea altora. Ea au
proclamatu marile principie de libertate si de
progressu inca atunci candu tote poporele Europei
gema sub jugulu despotismului; ea franse feuda-
lismulu, ea prin revolutiunea sa cea mare, de si
invinsa, calcata si atunci ca si asta-di, invinsese
spiritalmente pre toti inimicii sei, ca-ci despotii fusese
siliti a se inchina dinnaintea genului Francei, care
rupse catenele de pre braciile poporeloru sclavite.
D'ins'a si a addusu aminte de fratii d'in Orientu si
Roman'a libera ei are de a multiamí unirea, dreptu-
rile de autonomia si independintia sa; intrarea sa
in concertulu natiuniloru europene; d'ins'a dede im-
pulsulu cellu vigorosu spre deceptarea si redica-
rea romanismului. — D'ins'a ajuta Italiei sororii
nostre, de a scutura jugulu cellu de patru secle
allu strainulu si d'a-lu metura de pre frumosulu
pamentu allu strabuniloru nostri. Aceste-a sunt
caus'a pentru care inim'a nostra este si va fi pu-
rura cu Francia. D'ins'a are titluri destulle la
recunoscintia nostra, dar' are si la recunoscintia
altoru popore, ma, incatu ea au portatu purura
innainte flamur'a libertatii si a civilisatiunii are
merite neperitorie pentru umanitate. — Dar' acesti
selbatecii fetiori ai nordulu ce idea representedia
ei? Egoismulu natiunale, carele este mai spur-
catu decatu cellu personale, — apoi Tiarismulu,
simbolulu despotismului, — ca-ci ei, beti de in-
vingerile reportate, paraseru cu libertatea facundu
regressu spre traditiuni ruginite. Ei restorna Cesa-
rismulu francescu si restituiescu a casa Tiarismu-
lu nemtiescu. Caiserulu Teutoniloru este identicu
cu Tiarulu toturoru Russiloru. Devis'a amendo-
ror'a este „cucerirea.” Cellu-a, ca si estu-a, voru
tinde a subjuga popore si tierrele lor, voru res-
tringe libertatile castigate pana acum prin atat'a
sange scumpu allu poporeloru maltratate in cursu
de secle multe. — Europ'a, care, dupa catastro-
fa de la Sedan si Metiu, n'a potutu oprí navali-
rea ulterioare a fetioriloru nordulu, va fi totu atá-
tu de impotent, ba inca si mai impotent d'a
pune stavila lacomei neinfrenate si progressivu
crescunde a celloru doi Tiaru de la nordu. Euro-
p'a umilita va plecá capulu sub dictatura. Europ'a
nu esiste asta-di. Europ'a este Tiarulu Muscali-
loru si Caiserulu Nemtiloru. Unic'a sperare ave-
mu, ca acesta rusine nu va dura, nu pote dura
indelungatu, pentru ca, de si genulu libertatii,
allu progressulu si allu civilisatiunii va imbraca
pre unu tempu doliu si si-va acoperi facia
cu velulu intristarii, ellu nu va adormi, ci
va veghia a supra poporeloru asservite, va
face ca aceste intr'una ora de inspiratiune divina
se sfareme catene si calai, se spulbere jugulu si

pre subjugatorii sei, se usedie de dreptulu lor
suveranu, unicu, de a plati intr'una ora, secle de
sufferintie si impilari. Avemu buna sperare, ca
insu si marele si luminatulu poporu nemtiescu, care-
le asta-di pre ruinele cesarismului francescu cadiutu,
redica Caiserismulu nemtiescu, acclama pre Tiarulu
seu, pre stapanulu libertatii sale, se va decepta
in scurtu. Democratia nemtiesca au primitu deo-
camdata Tiarismulu pentru a poté ajunge prin
ellu la unitatea natiunale. Acellu poporu cultu
inse, carele au sciutu duce pre Tiarulu seu d'in
invingere in invingere, lu va sci si cobori de pre
carrulu triumfale allu absolutismului dictatorialu.
Era poporulu francescu, acestu atletu allu libertatii,
dupa-ce si-va fi vindecatu ranele, se va redica in
scurtu, ca unu gigante ce au fostu si este, se va
pune era si in fruntea poporeloru si cu elle d'im-
preuna va lupta mai de parte spre a recasciga
libertatile perdute. Pana atunci inse, daca Tiaru
nordulu nu voru sci seu nu voru vre a se cum-
peta, Europ'a va fi silita a se plecá sub furcele
Caudine.

Asceptamu cu neastemperu scirile despre
punctele capitulatiunii si mai allesu despre sti-
pulatiunile pacei fitorie, d'in cari vomu vedé mo-
deratiunea seu nesatiulu si inganfarea invinguto-
riului, vomu vedé daca noulu Tiaru voiesce a
sanctiuna in fapta rapina si despoierea, vomu vedé
ceea ce avemu se ne asceptamu de la dinsulu in
viitoriu.

Firulu electricu ni impartiesce scirea despre
resolutiunea luata la Bordeaux, prin carea se de-
cide continuarea resbellului si investirea lui Gam-
betta cu poterea dictatoriala. — De se va ade-
veri acesta scire, atunci ver-arile de sange au
se se continue si pote in mesura cu multu
mai mare decatu pana acum, ceea ce am de-
plange, pentru ca de si aproape 20 mill. locuitori
ai Francei sunt inca liberi, ne coplesiti de inva-
siune si prin urmare in possibilitate de a crea
una ostire de unu millionu de fetiori, aperiatori
resoluti ai patriei calcate si ai junei republice,
totu-si de alta parte, inimiculu desbaieratu de ne-
cessitatea ce lu lega pana acum de murii Parisu-
lui, va despune acum de tote poterile salle celle
immense spre a navali a supra noueloru ostiri
francese, spre a calca si territoriulu remasu, spre
a impededá chiaru formarea noueloru ostiri repu-
blicane si asifelu spre a pune capetu ulterioreloru
incercari de resistintia. G a m b e t t a se va in-
fiora de raspunderea ce va cade a supra-i pentru
atata sange versatu fora sperantia de a poté o
scote la calle si d'in asta cauza ne indoiu ca
d'insulu se se incumete a resiste si mai departe,
mai vertosu dupa ce partea cea mai mare a gu-
vernului provisoriu d'in Parisu, prin actulu capitula-
tiunii, va fi contribuitu multu spre a subtrage
poterea morale de la ulterioarea resistintia, carea
de aici innainte ar trece chiaru in ochii France-
siloru numai de unu actu de desperatiune.

De la Sedan incoce, Francesii au documen-
tatu ca nu-su degenerati, precum affirmá Prussianii
si prussosii; — pentru onorea natiunale s'a, fa-
cutu destulle sacrificii, cari pusera lumea in ui-
mire facundu-o se admire de nou, genulu cellu
neperitoriu allu acestei mari si gloriose natiuni,
deci se se inchidia beseric'a lui Iahu, se se cur-
me versarea de sange, Francia se pastredie pre
fiii sei pre tempuri mai favorabile pentru res-
punare.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 26. ian., 1871.

Siedintia se deschide la 10 ore a. m., sub presiedin-
tia vice-presiedintelui secundariu, Bela Perzel. — Dupa
verificarea procesului verbalu alu siedintiei trecute, presie-
dintele anucia mai multe petitiuni, cari se transmitu co-
missiunei petitiunarie.

Em. H u s z á r interpelleza pre ministrulu comunica-
tiunei in privinta mesureru ce voiesce a luá pentru re-
bonificarea daunelor cauate prin esundarea canalului Beg'a
si a Timisiului, si pentru-ca pre venitoriu se se incungine

asemenea nenorociri. — Interpellatiunea se va comunica
ministrului concerninte.

Adamu L á z á r presinta unu proiectu de concludu,
dupa care camera invita guvernulu a dá desluciri, daca
fondulu comunu de pensiuni, care facea in anulu 1848
aprope la 100 milioane, s'a impartitu in proportiune corre-
spondentoria cu ocaziunea impacatiunei dualistice, si daca
s'a impartitu, ce s'a facutu cu elu. — Projectulu se va
tipari si distribui.

Ministrulu-presiedinte, c. Iuliu A n d r á s s y, re-
spundiendu la interpellatiunea deputatului Georgiu Stratimi-
rovics, facuta cu privire la amicitia si cordialitatea d'intre
Austria si Prusia, dice, cu privire la intrebarea prima a
interpellatiunei, ca nota, respective responsulu la depe-
s'a prin care se notifica reconstituirea Germaniei, s'a facutu cu
consensulu guvernului ungurescu. Catu despre ponderositatea
acestui pasiu politicu, oratorele spune, ca acesta nota con-
tine recunoscerea perfecta si fara reserva a nou infiintatei
federatiunii germane, precum si restituirea raporteloru ami-
cabile cu federatiunea germana, formata estu-modu. — La
intrebarea a dou'a, daca guvernulu ungurescu este aplecatu
a evita de tempuriu, prin impededarea aliantiei, pericolele ce
voru urma pentru Ungaria si poporele sale d'in intarirea si
estinderea germanismului, oratorele raspunde, ca guvernulu
ungurescu nu se pote nici decatu senti chlamatu a impe-
decá consolidarea raporteloru interne ale federatiunei ger-
mane seu sustinerea relatiuniloru amicabile. — La intre-
barea a trei-a, daca guvernulu ungurescu are de cugetu
a esopera ca — la casu candu acesta aprofari ne s'ar'
mai poté impededá — luptei de libertate a poporului fran-
cesu se nu i se faca neci decatu vre-una dificultate, si ca
d'in partea Austro-Ungariei se nu se exercite in favorulu
Prussiei neci una pressiune illoiala a supra reusrei luptei,
ministrulu-presiedinte raspunde, ca Austria si Ungaria a
privitu cu compatimire erumperea resbellului intre aceste
doue natiuni mari, cari sunt chlamate a fi factorii princi-
pali ai desvoltarii pacifice europene. Guvernulu, continua
oratorele, a facutu tote pentru impededarea resbellului pre-
sente, si, dupa-ce nesuintiele sale au fostu zadarnice, a ob-
servatu cea mai stricta neutralitate. — Acesta politica a
neutralitatii, recunoscuta in modu egal de ambe partile
belligerante, si carea a correspunsu si correspunde mai bine
intereseloru monarchiei, ne scutesce, ca ore-care parte belli-
gerante se pretinda dela noi a exercita vre-una pressiune
illoiala a supra celei-a-lalte parti. Deci neutralitatea ni
ofere garantia deplina d'a nu ni se face una asemenea pre-
tensiune d'in partea federatiunei germane, precum nu ni s'a
facutu neci pana acum'a.

Interpellatoarele dechiara, ca si-va face observatiunile
sale in siedintia prossima (27. ian.).

Sigismundu O l g y a y pune pre biuroulu camerei
raportulu comisiunei centralei despre proiectele de legi, re-
lative la importulu liberu alu lemneloru de focu in Dalma-
tia, si la construirea caliloru ferate sassone-boeme. — Ra-
porturile se voru tipari si distribui.

C. Iuliu A n d r á s s y comunica, ca la titulu buge-
tului, care trateza despre fondulu de dispusetiune, va pre-
sinta unu proiectu de lege despre unu creditu suplementariu,
dreptu-ace'a invita camera a amana discussiunea a supra
acestui titlu, pana candu comisiunea financiaria va fi deli-
beratu proiectulu despre creditulu susu amintitu. — Ca-
mer'a primesce propunerea ministrului presiedinte.

La ordinea dilei urmeza continuarea desbaterei gene-
rali a supra bugetulu ministrului-presiedinte.

Dupa terminarea desbaterei generale, camer'a voteza
buzgetulu d'in cestiune, afara de titulu 2, despre fondulu de
dispusetiune, care, conformu decisiunei de mai susu, se
lasa in suspensio pana ce comisiunea financiaria va fi de-
liberatu creditulu suplementariu.

Se pune in desbaterea camerei bugetulu ministrului
langa person'a Majestatii Sale, si se voteza. Dupa ace'a se
voteza fara observatiune bugetulu ministrului croatu-slavonu.

Urmeza la ordinea dñlei bugetulu ministrului de interne.
Titulu antaiu se voteza in suma de 389,341 fl., primin-
du-se totu-una-data si crearea a doue sectiuni noue. D'in
titulu II. se admitta fara observatiune rubricile 1, 2 si 3.
Cu privire la rubrica a patr'a, despre salariile comitiloru
supremi, capitaneloru supremi si ale judiloru supremi rege-
sci, specificate la 264,025 fl., se esca una discussiune viva.

Ludovicu M o c s á r y vorbesce contra immultrei sa-
larieloru unoru comiti supremi d'in Transilvania. — Secre-
tariulu de stat, Car. Z e y k, sustiene, ca comitiu supremi
d'in Transilvania au mai multe agende decatu cei d'in Un-

gari'a, si că in specia in unele comitate sunt si comiti supremi romani, si ar' produce unu efectu reu, daca acestia-aru avé salarie mai mice.

Dupa una discussiune scurta, siedi'ntia se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedi'ntia de la 27. ian. 1871.

Vice-presedintele Bela Perczel deschide siedi'ntia de asta-di a camerei reprezentanților la 10 ore a. m. — Dupa verificarea procesului verbalu alu siedi'ntei precedente, presedintele aduce la cunoștiinta camerei, că ministrulu de cultu si instructiune publica si-a presintatu socotelele finale despre bunurile fundatiunale d'in Ungari'a si Transilvani'a, administrate de dinsulu. — Se voru transmite comisiunei financiare.

Dupa ace'a se presinta mai multe petitiuni cari se transmitu comisiunei petitiunarie.

Sabba Vukovics interpelleza pre ministrulu comerciuului in privinti'a esundării loru intemlate in comitatulu Torontalulu si in Temisor'a, intrebandu guvernulu daca are de cugetu a esmite unu commissariu in tiensturile esundate pentru a micșorá misería. — Se va comunicá ministrulu preocupat.

Georgiu Stratimirovics dechiará, că nu este multumitu cu respunsulu d'in siedi'ntia trecuta alu ministrulu presedinte, si si-reserva dreptulu a presintá unu proiectu de conclusu in acesta privintia.

Ministrulu-presedinte, c. Iuliu Andrássy, pune pre mésa camerei proiectulu de lege despre creditulu suplementariu de 80.000 fl., ce au a se votá pentru fondulu de dispositiune.

La ordinea dílei urmeza continuarea desbateri speciale a supr'a bugetulu ministrulu de interne, si a numitu a supr'a rubrici 4., carea trateza despre immultirea salarioloru unoru comiti-supremi, capitani-supremi, judi regesci supremi si a comesului sasescu d'in Transilvani'a.

Sigismundu Borlea, combatendu asertiunile d'in siedi'ntia precedenta ale secretariulu de stat, Car. Zeyk, se dechiará contr'a immultirii salarioloru (vorbirea o vomu publicá. Red.). De asemenea si Em. Huszár e contr'a immultirii prevéduta in rubric'a susu indicata, carea inse se voteza dupa preliminariulu comisiunei financiare, in suma de 264.025 fl.

La rubric'a a cinci-a, preliminara cu 69.000 fl., comisiunea financiara propune una reducere de 16.000 fl. Dupa una desbatere mai lunga, la carea participare: Ed. Horn, Zoltanu Zmeskal, Iul. Schwarz, ministrulu Ios. Szlávay, Sigismundu Popu, Paulu Nyáry, c. Teod. Csáky, Ales. Csiky, Ales. Latinovics, Franciscu Pulszky, Sabba Vukovics, ministrulu Kerkápoly, b. Lud. Simonyi, Col. Tisza si Ales. Török, camer'a respinge preliminariulu guvernulu (69.000 fl.), primindu-se propunerea comisiunei financiare cu 124 contr'a 119 voturi. — Dupa ace'a se voteza, fára reduceri, titulu 3 si 4.

Siedi'ntia se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedi'ntia de la 28. ian. 1871.

Siedi'ntia se deschide la 10 ore a. m., sub presedinti'a vice-presedintelui secundariu Bela Perczel. Se verifica procesulu verbalu alu siedi'ntei trecute. Presedintele

anuncia, că ministrulu presedinte incunoscinteza camer'a prin una epistola, cumcă Majestatea Sa a radica'tu d'in postululu sêu pre banulu Croa'tiei, b. Lévinu Rauch, éra in loculul lui a numitu pre ministrulu croatu Colomanu Bedekovics. — Se iè actu despre acést'a.

Ne fiindu camer'a completa, siedi'ntia se suspende pre unu patrariu de ora. — La redeschidere, Iosifu Madarász propune că, la casu candu se va mai intemplá ca camer'a se nu fia completa, presedintele se aplice §-ulu 169 d'in regulamentu, adeca se fáca apelu nominalu si numele deputatiloru absinti se se treca in procesulu verbalu. — Presedintele promite că in venitoriu va fáce trébuintia de §-ulu 169 alu regulamentulu.

B. Gabrielu Kemény presinta, in numele sêu si in alu mai multoru deputati transilvani, unu proiectu de conclusu, dupa care, cu ocaziunea statoririi numerulu si a regulării tribunaleloru de prima instantia, se se immultiesca si salariile judecatoriloru transilvani. — Se va pertratá de odata cu pasagiulu respectivu d'in bugetulu ministrulu de justitía.

Ministrulu comunicatiunei, Stefanu Gorove, respunsiendu la interpellatiunea deputatulu Ludovicu Papp, fácuta in privinti'a esarendării intregulu tiermuru alu Dunării de la Orsióv'a-vechia, díce că, dupa informárele primite de la ministrulu comunu de resbelu, numitulu tiermuru nu e esarendatu inca neci unei societáti de navigatiune, ci numai se negocieza despre esarendarea partiala a lui, si oratorele dechiará, că cu acesta ocaziune nu se voru trece cu vederea interesele comerciuului, si că guvernulu va comunicá camerei rezultatulu negociatiuniloru.

Lud. Papp nu este neci de cátu multumitu cu respunsulu ministrulu, si cere a se pune la ordinea dílei spre a se pertratá separat. — Fiindu stang'a in majoritate, la votare nu se iè actu despre respunsulu ministrulu: si se va pertratá deosebitu, si anume dupa inchiaierea desbateriloru a supr'a bugetulu.

Danielu Irányi interpelleza pre ministrulu presedinte, daca guvernulu ungurescu are de cugetu a induplecá in unire cu celelalte poteri neutrale, pre Germani'a, ca se ofera Franciei una pace cuviintiosa. — Se va comunicá ministrulu-presedinte.

Camer'a trece la ordinea dílei si voteza tote recerintiele ordinare ale ministrulu de interne.

Se punu in desbaterea camerei recerintiele estr'ordinarie. — La titulu I, guvernulu cere 114.324 fl. pentru sustinerea comissariatelor regesci si pentru oficiile directionarie si verificatorie ale desarcinării pamentulu. — Comisiunea financiara se dechiará in favorulu manu-tienerei acestoru oficie ca institutiuni provisorie.

Adamu Lázár presinta unu proiectu de conclusu, dupa care camer'a invita guvernulu, ca se desfiintieze comissariatele, éra administratele fondulu pentru desarcinarea pamentulu se o incredintieze ministrulu de interne, si d'entre oficialii aplicati la aceste oficie se manu-tiena numai pre cei mai necessari.

Lad. Tisza presinta altu proiectu de conclusu, dupa care camer'a invita guvernulu, ca cu 1. iuliu a. c. se desfiintieze comissariatulu regescu d'in Transilvani'a. — Dupa una desbatere scurta, votarea a supr'a titulu si a propuneriloru d'in cesiune se aména presedinti'a de luni (30. ian.).

Siedi'ntia se inchiaia la 2 $\frac{1}{2}$ ore d. m.

FOISIORIA.

Panoram'a anului nou 1871.

(Discursu tienstut cu ocaziunea serbării de ajunulu anului nou a societáti „Romanismulu“ d'in Gratz.)

(Fine.)

Cortin'a cade . . . Noi remanemu cutrierati, immarmuriti de terribil'a impresiune ce a fácutu a supr'a nostra acesta scena iufricosiatá . . . Dar' unu minutu numai . . . perdéu'a é'r' se radica! . . .

Sè vedemu, dora ospele nostru ni-a lasatu baremu aici vre-una suveniru mai placuta, dora vomu vedé aici una scena mai imbucuratoria, dora ni va suride o multumire si indestulare! !

Unu tablou romanticu ni se presinta. Unu tienstut intinsu, cu campie inflorite si binecaventate de rou'a lui Saturnu; cu vái si munti pitoresci, cu fluvii si isvora de auru si argentu. Prin vái, si munti resuna cantári pe-trundietorie, cantece de giele. La sunetele acestoru accente divine ni se misca anim'a.

Ele ni spunu una suferintia, una dorere cumplita, ni descriu una nefericire mare . . .

Dar' ce tíera incantatoria, ce raiu pote fi acestu-a? — me veti intrebá! . . .

Ei bine, daca ve interesati, aidati se intrebámu pre acele campie, pre acele valicele rapitorie, acea multime de ruine. Tote aceste ni voru spune ce felu de paradis u e acestu-a, cá-ci ele, cari au vedut totu evenimentele, tote

*) Vedi Nr. trecutulu alu „Fed.“

Romani

si

Constitutiunile Transilvaniei.

(Urmare.)

Totu Leopoldu I. a mai emanatu la a. 1693. o alta diploma sub numirea de resolutiune alvintiana, fiindu ca éra indreptata cátra unu anume Petru Alvintzi. In acesta diploma anca se assecura si garantéza autónomi'a si independenti'a Transilvaniei atátu in respectu guvernamentalu, cátu si in respectu legislatiunei.

Daca diplom'a leopoldina pune fundamentulu constitutiunei in Transilvani'a, si reguléza dreptulu intre principe si tíera in respectu legislatiunei si guvernamentulu, tote proprie si independenti, apoi „sanctiunea pragmatica“ a lui Carolu VI., dela a. 1722., reguléza ordinea de succesiune a casei domnitorie in Transilvani'a nu numai in partea barbatesca ci si in partea femeiesca.

Acestu actu regulatoriu de succesiunea ereditaria a casei absburgice in Transilvani'a, anca nu este mai pucinu decâtu „radicale conventionis inter divum Carolum VI. et Principatum Transilvaniae sponte initae instrumentum.“

Principatulu Transilvaniei l-a primitu liberu si independentu de ori-ce alta tíera, de ori-ce altu guvern, l-a primitu d'in propri'a sa suveranitate, d'in propri'a sa voia, cá parte libera contraente cu alta parte asemenea libera contraente.

Acestu pactu conventu, este bas'a pre care singura pote cas'a absburgica se domnescá in Transilvani'a cu legislatiunea ei propria si guvernulu ei propriu. Acestu pactu, primitu odata de legislatiunea Transilvaniei, numai prin acesta legislatiune se mai póte nimici sêu modificá.

Diet'a Transilvaniei l-a primitu in 30. martiu 1722., si este subscrisu de catra gubernatorele tíerei, apoi presedintele staturiloru si orduriloru (diet'a), presedintele tablei regesci, siepte consilieri guberniali, doi secretari, doi protonotari, optu consilieri de tabla, fiscalu-directorulu, unu generalu, comitii supremi (prefectii) ai comitatelor (intre cari si celu d'in Maramuresiu), capitani supremi ai distric-telor, judii regesci ai scaunelor secuiesci, duoedeci-sisiese regalisti, cáte unu sêu doi deputati d'in tote comitatele Ardelului (intre cari si Maramuresiulu si Aradulu), apoi d'in tote districtele, si d'in tote scaunele secuiesci si sasesci, precum si d'in orasie cá Clusiulu, Belgradulu, Osior-heiulu, Abrudulu si altele; si este roboratu cu sigilulu comitatelor, cu sigilulu natiunei secuiesci, si cu sigilulu natiunei sasesci.

Intarirea principelui a urmatu la 30. decembre 1723., éra la 24. februaru 1724. s'a publicatu cu tota solemnitatea in diet'a Transilvaniei, si principatulu intregu s'a declarat u a-lu acéptá si a-lu trece in codicele legiloru Transilvaniei; acesta codificare s'au factu la a. 1744. prin articulu III. de lege, asemenea precum Ungari'a a fácutu prin articulu I. II. si III. de lege de la an. 1723; ambe diete, atátu cea d'in Transilvani'a cátu si cea d'in Ungari'a, au fácutu de sine si in deplina neaternare un'a de alt'a.

Prin urmare, acestu actu este lege fundamentale pentru Transilvani'a cá parte libera si independenta contraente cu cas'a domnitoria; precum e lege obligatoria pentru cas'a domnitoria facie cu Transilvani'a.

*) Vedi nr'i 1, 2, 3, 4, 5, 6 si 7 ai „Federat.“

luptele sangerose petrecute in sinulu lor, si cari contieniu si asta-di in sinulu lor una multime de diplome ca proprietate eterna, voru scéi spune mai bine decâtu mine a cui e acea patria mandra, si cine e acelu poporu mare si ferice ce o locuiesce!

Intrebati pastorii ce-i intimpinati in urm'a turmeloru de oi prin poienele inverdite de la Pindu si Carpati. Ce vi respundu acesti-a? „Sum Romanu, escu Romanu, h i u R o m a n u.“

E destulu! scimtu totu . . . Oh! dar' acestu-a e pamentulu romanescu — veti díce impreuna cu mine . . . Acestu tablou e tabloulu Daciei ferice de odiniora, e Itali'a Orientulu, e scump'a nostra patria! . . .

Sè vedemu dar' ce reminiscentie, ce fericire a lasatu ospele nostru acestei patrie neferice! Sè incercámu, cum a surrisu acestui paradisu multumire a si fericirea baremu in cursulu acestui anu, cá-ci pána acum'a fure invalite in unu noru negru de doreri si suferintie . . . Da! trecutulu ei fu destulu de tristu, fu unu infernu blastematu, in care Traianidii, incatenati in terribilulu lantiu alu servitutei, au suferitu botezulu foculu si alu sangelui. Viéti'a acestoru fii ai Romei fu mai tragica, mai amara decâtu unu arestu! . . .

Invasiuni de tigri si hiene au cutrupitu acestu pamentu clasicu si au immormentatu fericirea Daciei ferice, Daciae augustae . . . Mos'a romanésca au impartitu-o intre sine, é'r' pre mostenitorii acestui pamentu, pre nepotii lui Cuirinu, i-au injugatu ca pre vite, i-au despoiatu nu numai de avere ci chiaru si de drepturile omene-sile, de drepturile naturei, de libertatea personale. Incercá-riile de a scuturá acestu jugu fatalu fure timbrate de crime. É'r' daca pre orisonulu Romanimei resareá una stelutia su-ridietoria, ce-i prometeá salvare, verocolatii satanici indata o

faceá se dispara . . . Astfeliu strainii impiegati, ajutati de orb'a ne unire la Milcovu si Carpati, au inaugurat Romanulu unu periodu de viétia amara. — Si acesta era de suferintie a fostu una era lunga, ca una nop-té polara.

Multi secli a lamentatu Romanulu in doreri si suferintie grele, conservandu-si abié limb'a si viéti'a!

Sè vedemu inse dora asta-di i s'a micșorá acelu suferintie mari, se cercámu dora acestu anu i-a lasatu nesci urme de serbatori sêu celu putieniu de ameliorarea acela sorti fatale.

Pre candu ne consultámu a supr'a acestoru intrebári si a analisarei lor, una grupa de femee ni se presintu tote palide, tote triste, tote plangutorie. Cine sunt acesti nenorocite, si ce doreri li rodú animele? Numele li este scri-su pre frunte ca litere eterne. Aceste ajungu spre a ni es-plicá tristeti'a si riurile de lacrima ce li inundeza feciel. . . . Transilvani'a, Timisian'a, Crisian'a, Bucovin'a, Basera bi'a si Macedoni'a sunt acele fiintie suferitorie, acele Ro-manice gratuite, inse nefericite . . . Nescé lantiuri inforatori li apesa mánlele si petiorele . . . Indesiertu plangu si sus pina, cá-ci nime nu le aude, nime nu vine se li sdrobése acele catene, nime nu grabesce se li deé libertatea dup care oftéza de atát'a tempu; nime nu vine se le duca l altariulu cununiei . . . Ele tote sunt sorore dulci de un mama si de unu tata, dar', vai! e multu de candu au r masu orfane, si de atunci nime nu le consoléza! Li ambi multi petitori, dar' neci unulu nu li-trebuie, cá-ci altulu mirile alesu, pre care lu acceptá! . . .

Mai au o soriora, sor'a cea mai mare care nu e inca'ta nata, ci respira libera si nependent. Dar' indesiertu pí

Dar' acestu instrumentu solemnu, acésta santiune pragmatica, acésta lege, acésta constitutiune primita cu votu unanimu de amendo factori ai legislatiunei, primita cum dice actulu insu-si „prompte, plane, sponte, mutuo ad invicem et unanimi animorum consensu, matura et deliberata omnium et singulorum ad id accedente voluntate“ — acésta pactu conventu solemnu si reciprocu precum este in tóta form'a, in tóta formalitatea — elu nu reguléza numai ordinea de succesiune ereditaria a cassei absburgice in Transilvania, ei elu confirma si mai multu relatiunea acestui statu, relatiune de independentia si corelatiune, facie cu celelalte tieri si provincie de sub aceea-si cassa domnitoria, si relatiunea facie cu chiar' acésta cassa. Prin acestu actu, tierile au a se aperiá imprumutatu si reciprocu, éra nu a-se contopí un'a intr'alt'a; ele trecu in uniune personale a domnitoriului, si nici-de-cum in comuniune de guvernú séu legislatiune. „Itaque Deo benedicente fore, — dice acestu pactu — ut regna et provinciae . . . ad mutuum et reciprocam defensionem, maioremque cum dignitate et inde securo terrore Hostium, securitatem in omne aevum nexu indissolubili coalescere et cohaerere valeant atque possint.“

Prin ordinea de succesiune ereditaria se stabilesc o uniune perenne intre tierile si provinciile maiestatiei ereditarie in persón'a domnitoriului, si nimicu mai multu. La acésta uniune se referescu cuvintele santiunei pragmatice, unde dice: „cuius sensato et cordato perspectum est, quantum Principatui huic haereditario, cum partibus eidem adnexis, tanquam antemurali furori jurati christiani nominis hostis, ex hac perenni regnorum, provinciarumque Suae maiestatis sacratissimae haereditarium unione, firmatoque in utrumque Sexum primogeniturae ordine, et publicae rei ornamentis ac securitatis, et privatis etiam patriae, civibus omolumenti accessurum sit.“

Prin acésta uniune in persón'a principelui, ce se perpetuéza prin ordinea de succesiune, atátu tier'a cátu si cass'a domnitoria, a voitu se previna casulu ce i-ar' fi potutu veni in minte ére carui domnitoriu de a impartí tierile intre fii sei, precum acésta s'a intemplatu de multe-ori înainte de introducerea succesiunei ereditarie; dar' alta uniune reale intre tierile cassei domnitorie, nu esiste, d'in contra principelui se obléga ca nu va guverná astfelu in Transilvania decátu numai dupa legile si constitutiunea ei propria.

Ací si chiar' la acestu locu candu vorbimu de santiunea pragmatica, se lasemnamu ca dupa legile si constitutiunile Transilvaniei, la ori ce schimbare de regimu, in ori ce casu de succesiune la tron, domnitoriulu trebuiá se jóre ca va observá cu santiunea tóte constitutiunile si tóte legile tieriei, si numai dupa aceea se considerá de domnu stapénitoriu de jure alu tieriei, altminteru fara depunerea juramentului elu exercitá numai de facto drepturile de domnitoriu.

Se insemnamu anca si aceea, ca daca s'ar' stinge cass'a domnitoria in toti eredi cu dreptu de succesiune la tron, ceea ce in curendu nu e probabilu, dar' totu-si nu este imposibilu, atunci Transilvania chiar' dupa santiunea pragmatica reintre in dreptulu de libera alegere a principelui; si atunci incéta si legatur'a ce este intre Transilvania si Ungaria si celelalte tieri, cá-ci atunci a incetatu singurul punctu de legatura, adeca identitatea domnitoriului. Precum Transilvania ar' reintrá in dreptulu seu si atunci candu principele ar' violá santiunea pragmatica.

Precum inainte asié si dupa ce a caditu Transilvania sub domnirea cassei absburgice, s'a ténutu adese-ori si mai in totu anulu diete péné cátra a. 1707., si-si exercitá

vescu spre ea in modu rugatoriu, cá-ci nici acésta nu li deslega catenele. Nu! cá-ci d'ins'a inca nu pote.

Oh! de ar' fi acésta fiintia angerésca tare si puternica, atunci d'ins'a ar' grabí se elibere pre sororele sale, se li sfarme lanturile si aresturile in care jacu de atát'a tempu, si astélu tóte libere, punendu umeru la umeru si anima la anima, ar' celebrá pre piscurile Carpatiloru cununi'a romanésca, dupa care ascépta umbrele maretie ale lui Traianu, Mihaiu, Mircea si Stefanu . . . Oh! cátu de frumoasa ar' fi acea hora romanésca intinsa pre largulu sieసు alu D a c o - R o m a n e i ; cátu de ferice ar' fi diu'a in care dñ'a Romanismului ar' celebrá casatoria cu mirele libertatii si independentiei gintei romane.

Dar' destulu! . . . Acea dí de serbatoria e departe, ér' anulu ce-lu petrecemu la mormentulu eternitatii nu a facutu nemic'a pentru ameliorarea acelor fiintie nenorocite . . . Fericirea loru jace ascunsa totu dupa norulu intunecosu ce acopere sorele unitatii romanismului. Pre acele nobile martire le-a lasatu totu suspinandu si scaldandu-se in lacrima, totu fara putere, totu fara vietia, inca amenintate si mai tare, amenintate cu nimicirea esistintiei si a venitoriului loru.

Éta, fratiloru! cá nece in acestu tablou nu am aflatu nemic'a, inbucuratori. Panoram'a ce ni-o infacisiedia acestu anu e trista, funesta.

Potemu strigá dara cu poetulu:
S'a dusu unu anu de lupta, de spaima si dorere
Lasandu ca si procel'a ruini preste ruini;
In veri si care parte indreptu a mea vedere
Nu vedu decátu fiintie cu ochi de lacrimi plini.

In urma, se ne intorcemu de la acestu ospe peccatosu, si se iesim inaintea celui-a ce-lu urméza. Se-lu imbraci-

tiér'a liberu dreptulu seu de legislatiune. De la acestu anu inainte, dietele s'au intrunitu mai arare-ori, si numai dupa intervalu de mai multi ani d'in candu in candu câte-odata. In primii ani ai regimului Mariei Teresiei (fi'a lui Carolu VI mortu la a. 1740), dietele s'au intrunitu mai adese-ori d'in caus'a mai alesu a desceloru resbele de atunci; in intervalulu acest-a cade si diét'a dela a. 1744., care a inarticulatu santiunea pragmatica; ma dela a. 1761. in cursu de 19. ani nici Maria Teresia péné la moartea sa n'a mai convocatu diéta in Transilvania; successoru ei, imperatulu Iosifu II. anca a ténutu numai diét'a omagiale la a. 1781., care inse pucine dile a duratu.

Dupa moartea lui Iosifu II. a urmatu memorabil'a diéta dela a. 1790—91.

Agitatiunile acelor timpuri, luptele de spiritu si de sange pentru drepturile omului, séu instinctulu de conservare propria facie cu intentiunile nu destulu de bine mascate ale lui Iosifu de a germanisá, séu tóte aceste impreuna au contribuitu de staturile tieriei Transilvaniei au cugetatu a confirmá si esplicá totodata, mai lamuritu si mai cu taria drepturile de autonomia si de independentia ale tieriei.

Indata dupa suirea lui Leopoldu II. pre tron diét'a Transilvaniei s'a intrunitu la a. 1790.; ea a ténutu fórtu lungu timpu, si a decretatu de nou drepturile tieriei si drepturile principelui.

Lucru memorabilu! Chiar' candu romanii vinu la principe si diéta se-si reclame drepturile loru politice-nationali in tíera, atunci diét'a tieriei se grabesce a asecurá, si mai multu de cátu in trecutu, drepturile de autonomia si de independentia a tieriei!

Si cumu nu le-ar' fi potutu asecurá impreuna anca si mai bine!

Art. I. reamintesce dreptulu de succesiune ereditaria a cassei absburgice in Transilvania; se inarticuléza rescriptulu principelui, asecuratoriu de drepturile tieriei, si se inarticuléza juramentulu lui pre constitutiune. Lucru ce este necesariu a se face la ori ce casu de schimbare in succesiune la tron.

Art. II. cuprinde confirmatiunea diplomei leopoldine; confirmatiune ce dupa depunerea omagiului d'in partea tieriei, trebe a se reinnoí prin toti successorii la tron. In acestu articlu se dice ca tíer'a Transilvaniei se nu se reincorporeze cu nici un'a alta tíera: „neque ex eo, quod Transylvania sub Divo Leopoldo I., ad coronam regni Hungariae redierit, eadem cum laesione iurium et constitutionum suarum ad statum pristinum qui sub Voivodis fuit, reducendum, aut reincorporationem cogi possit.“

Art. III. dispune cá successorii la tron indata dupa depunerea omagiului de credintia a staturiloru si orduriloru, se depuna juramentulu, ca va observá tóte drepturile, legile, si constitutiunile tieriei.

Art. IV. reguléza depunerea omagiului de credintia a staturiloru si orduriloru.

Ambe aceste casuri, atátu depunerea omagiului de credintia, cátu si juramentulu principelui, au a se repeti toties quoties va urmá casu nou de succesiune ereditaria, si actulu despre ambele casuri a se trece cá articlu specialu in condicia legiloru.

Art. VI. vorbesce despre propri'a constitutiune a Transilvaniei, cá un'a ce nu este supusa nici-unui alte tieri — nulli altero regno subjecta.

siámu cu sperantia si urári pentru ca se ni surida cu mai multa ferice si bucuria, se ni lase suveniru mai dulci . . .

Dar' in doru si sperantia se nu incetámu de a ni continuá activitatea si lupt'a scrisa pre flamur'a vietiei . . . Ca cetateni ai omeniei se ne luptámu pentru triumfulu adevurului, dreptatii si libertatii generale, ér' ca Romani se nu incetámu a continuá lupt'a pentru triumfulu Romanismului, pentru cununi'a celoru siete martire romane . . . Se pregatimu acea dí sánta, dí de serbatore nationale, candu cele siete fice ale lui Traianu voru intinde una hora lunga, una hora romanésca si voru cantá in choru:

Trageti hor'a ventulu bate
Si 'n teremuri departate
Duce veste de unire
Duce veste de marire,
Cá-ci a tierelorú unire
Ne va duce la marire.
Trageti hora mare, mare,
De la munte pán' la mare.

(Bolintineanu.)

Sé ni radicámu unu drapelu santu, pre acestu-a sé scriámu devis'a nostra: libertate, patria si unire, si asié sé intimpinámu anulu 1871. strigandu cu o voce si cu o anima:

Sé traiesca natiunea romana!
Sé traiesca apostolii Romanismului!!!

A. P. Alexi.

Se citamu intregu acestu articlu, fiindu ca esprime succintu si precisu tóta bas'a dreptului de independentia a Transilvaniei. „Sacratissima sua Maiestas elemeter agnoscere dignata est, quod Transsylvania vi solemnis Declarationis gloriosae reminiscitiae imperatoris et regis Hungariae divi Leopoldi I. anno 1688. die 9. maji factae, et per alte fatum imperatorem et regem die 17. Junii anni 1688., subseque vero anni 1691. die 4. decembris, elargito diplomate acceptatae, paternam, et validissimam protectionem ejusdem Augustissimi amplexa, eundem altefatum imperatorem et ejusdem successores, qua legitimos Hungariae reges, in principes suos adoptaverit, et haereditariam Augustae Domus Austriacae successionem in conformitate articulorum regni Hungariae, primo quidem juxta tenorem Declarationis anno 1688. ad mentem articuli 2-di et 3-tii dietae Posoniensis anni 1687. ad sexum masculinum, postmodum vero virtute articuli novellaris 3-tiide anno 1744. in conformitate articuli regni Hungariae de anno 1723. etiam ad foemineum sexum extensam acceptaverit ac stabiliverit, hinc vi harum legum et tractatum, tam sua maiestas, quam secuturi eiusdem ex augusta domo austriaca successores, qua legitimi reges Hungariae, Transsylvania, tanquam ad sacram regni Hungariae coronam pertinentem, eodem cum Hungaria imperii et successionis jure tenebunt, et velut propriam habentem constitutionem, nullique alteri regno subjectam, juxta proprias leges et constitutiones legitime confirmatas, non vero ad normam aliarum provinciarum haereditariam gubernabunt; indivisibili ac inseparabili cum omnibus regnis et provinciis quoad simultaneam duntaxat possessionem et mutuum defensionem unio-nis nexu, juxta pragmaticam sanctionem, in conformitate articuli III. anni 1744. permanente. Quoad diploma regium vero super titulo magni Principatus emanatum, benigne declarat sua majestas sacratissima, illud sensu legali magni huius Principatus formae constitutioni accomode accipiendum esse, neque unquam iuribus per se subsistentis et ab alio regno independentis Principatus Transsylvaniae derogare, aut praedicare posse.“

Éca unu articlu de lege. care preciséza punctele contractulu bilateralu intre cass'a domnitoria si intre Transilvania.

(Va urmá.)

Scol'a normale gr. cat. d'in Ohab'a fagarasiana.

Spre inaintarea instructiunei poporale, si cu osebire spre invetiarea limbei germane, mai multe comune romane s'au invoitu la infiintarea unei scole triviale romane-germane in comun'a Ohab'a, pentru-cá aici se afla edificiele fostei companie a 11-a de granitia, la cari patru comune au dreptu. D'intre aceste-a edificie doue s'au destinatu spre scopulu scolei. Acésta scola se frecventeaza de unu numeru anumitu d'in pruncii scoleloru comunale.

Prin statutele scolei, aprobate de fost'a Locutenentia c. r. transilvana de la a. 1858, comunele s'au obligatu la susutienerea acestei scole in proportiune anumita.

Asié sistemisat'a scola au duratu pana in a. 1867, candu apoi prin neobosit'a staruintia a Dlui vicariu Antonelli a cascigatu una repartitiune de 600 fl. v. a. d'in fondulu de montura alu fostului regimentu I. romanu. Totu atunci s'au radicatú acésta scola la rangulu de scola normale cu 4 clase si s'au si publicatu.

Numele celu bunu, de care se bucura acésta scola in districtu, i-au si cascigatu anumele unoru domni romani, prin a caroru influentia scol'a a cascigatu in dar' unele carti folositorie, cu cari s'au pusu fundamentu la una biblioteca scolastica.

Espunendu aici in estrasu istoriculu scolei nostre, ne luámú voi'a a trage atentiunea on. domni literati romani d'in tóte provinciile: a supr'a micului nostru institutu, si in interesulu culturai poporale apelámu la generositatea si bun'a-vointia a dloru, rogandu-ne, ca dupa potiuntia se ni daruesca câte unu esemplariu d'in operele dloru literarie pre sem'a micei nostre bibliotece scolastice!

L . . . docente normale.

Ineu, de Crisii-repede, 29. dec. 1870. *)

(Fapta scandalosa.) Officiulu de contrib. d'in Alesdu tramise la Ineu (aprope de Oradea-Mare) unu organu alu séu cu numele *Hatvany Károly* (nomen et omen) pentru a scote cu esecutiune d'arile restante, acestu-a se presentá in calitate de comissaru in 22. dec. insocitu de unu panduru (vulgo persecutoru, organu de securitate) pre carele inse, in locu de a-lu intrebuintia spre scopulu, pentru carele fusese tramisu, l'a intrebuintiatu spre lucruri rusinoase, la cari, in acestu seclu de civilizatiune si publicitate, nu credu cá s'ar' incumetá neci chiaru unu pasia turcescu, cá se cutedie a

*) Intardiata d'in cauza cá rãtecase intre epistolele de pnenumeratiune. Red.

calcă, precum au calcatu acestu monstru, moralitatea publica. Adeca jupanulu *Hatvany Károly* întrebuință atâtu pre pandurulu său, câtu si pre toti servitorii comunali, spre maltratarea bieteloru femei nevinovate. Écca cum. H. K. dede ordine că acesti argati să aduca la cuartirulu său pre cutari si cutari femei numite de d'insulu, pre cari apoi diu'a la amédia-di numitii argati le aduceau hatîndu-le si imbrâncindu-le la cuartirulu satrapei, unde sosite, cu uimire intellessera că ceea ce li spusese argatii de caus'a manarei fortiate, fusese numai unu pretestu insielatoriu, că-ci elle intru adeveru se addusera innaintea satrapei spre indestallirea poștei salle dobitocesci! dar' bravelo femei a fostu multu mai tari in caracterulu loru moralu decâtu ca să se fi dejositu a cede poștei brutale alle acestui omu immoralu, ci cu forti'a s'au mantuitu de acellu barbaru, dându espressione despretiului loru între blastemuri si injurature. E de insemnatu, că nerusfnatulu, acésta fapta brutala a incercatu-o mai nainte a supr'a femeiloru romane si ne potendu-si ajunge scopulu aici, s'a intorsu la natiunea s'a, la femeile magiare, dar' neçi acolo nu i-a succésu. Turbarea, că nu isbutise, lu fece a-si resbunã a supr'a argatiloru, într'unu modu éra neomenosu. Adeca in 28. si 29. dec. nis'u'a începu a se topi de odata, apele versara si tota communitatea fuse inundata astfelu, câtu pre ulitie poteã innotã callulu unde éra mai mica ap'a, totu-si pre servitorii comunali, cu pandurulu in frunte, i faceã cu de a sil'a că se amble in ap'a cea ghiaciosa pana in brâu si mai susu, dupa una ulitia pre alt'a, cu pretestulu că pre cutare si cutare locuitoriu sè-lu adduca la cuartirulu lui. In urma bietulu panduru dede cu callulu într'una aduncime, câtu numai capulu i-s'a mai vedutu d'in ap'a cea mare. Si tote acestea se intempla pre socotel'a constitutiunii, carea face pre deregatori respunsetorii de faptele loru. Nu credemu că H. K. pentru brutalitatele salle va fi trasu la respundere, necum sè fie pedepsitu. (Moralitatea publica insultata astfelu si traterea neumana cere a fi resbunata, noi speramu că asta-data se va dá esemplulu spre infrenarea celloru de calibrulu lui Hatvani. Red.)

VARIETATI.

*(Lavina de niuè in „Biera r'ia ernalica.“) Sambet'a trec. in 28. ian. (chiaru in diu'a capitulatiunii Parisului) la 9½ ore ser'a ospetii d'in bierari'a numita mai susu, cinandu si conversandu cu tignela, deodata fusera surprinsi prin una fragore ce semenã cu una salva de tunuri. Toti sarira ca fulgerati si allergara spre loculu pericolului. — Una lavina de niuè topita de pre acoperementulu casei cu 2 constructure cadu pre plafonulu salonulu de sticla ziditu in curtea bierariei, plafonulu se rupse si niuea spumegã in pocale, franture de sticla că garnitura acoperise mancarile. A fostu una norocire că in salonulu de sticla éra pucini ospeti si acesti-a inca assiediat pre langa parietele casei. D'in intemplantu DD. dr. Ios. Hodosiu, cu socia sa, Ios. Vulcanu si Andr. Cosma d'n Selagiu se aflase in acellu salonu. Provedintia divina carea veghiedia supr'a celloru bunu, ia feritu de nenorocire. D. Ios. Hodosiu fu ranitu de o frantura de sticla in partea dreapta a fruntii. Éra Dn'a socia sa fu sgariata la mana, asemene si D. Cosma, éra D. Vulcanu fu ranitu ce-va-si mai greu la mana, inse neci chiaru vatamarea cea mai insemnata a dlui Hodosiu nu au fostu periculosa. Alta d'i amicii sèi mersera a-lu vedé spre a-i esprime condolenti'a d'in caus'a acestui accidentu care poteã deveni funestru si totodata a-i descoperi sentiementele de bucuria pentru norocos'a scapare.

*(Ocuparea Parisului prin fometu) nu este nice-decãtu unu fenomenu nouu in istoria. Regele Enricu alu IV. inca a avutu sè stée in an. 1590 inaintea Parisului pana-ce terribil'a fometu i-a deschisu in fine portile si i-a facutu posibilu intrarea. Éta ce dice de Thon in istoria sa, tomulu 11., pag. 175., despre starea Parisului de atunci: „Intr'adeveru desperarea acestei cetãti ajunsese la estremitate. Lips'a mediu-loceloru de traiu slabise nu numai pre locuitori, ci si pre truppele de aperare, încãtu aceste-a nu mai erau in stare a se aperã. In Parisu nu se mai scia, ce este carnea, si armat'a se nutriã numai cu frundic si radecinile ce le aflã sub petri. In locurile publice, si in coltiurile stradelor se aflau cazane, in cari se fierbeã ovesu pisatu, singur'a bucatã ce se mai aflã. — Morburile cele mai terribile erupsera, si in cursu de trei luné morira 12,000 omeni. Stradele resunau de gemetele morindiloru, de strigatele desperate si suspinele celoru ce se luptau cu fometu. Pane nu se mai capetã nice de leacu. Toti canii fure prinsi si mancati; acésta o faceau cu osebire germanã, acésta ginte feroce de la natura (gens naturellement feroces.) — Parintii si-mancau copiii, si, in fine, la suatulu consululu ispaniolu, se cocéã pane d'in ossele sdrobite si d'in capatnelu mortiloru.“

*(Diuariulu „Liberté“) publica una proclamatiune a parintelui Hyacinthe càtra episcopii catolici, in carea se dice, că cele duce absolutisme, cari se basau pre

biserica, adeca imperiulu napoleonianu si poterea lumesca a papei, au cadutu; parintele Hyacinthe conjoira deci pre episcopi a pune capetu sîsmei, care i desbina; respinge infallibilitatea papei; respinge enciclic'a d'in urma si sylabus-ulu si dice, că singur'a conducatoria a poporeloru este bibli'a. Parintele Hyacinthe desaproba, mai departe, abususulu poterei ierarhice si pledeza pentru stergerea celibatului. In fine inchiiaia, dicundu, că voiesce a remanã la credinti'a catolica.

*(Starea instructiunii poporale in Transilvania.) Estragemu d'in raportulu ministeriului magiaru pentru instructiunea publica urmatoriile date, relative la instructiunea poporale d'in Transilvania: In Transilvania frecuenta scol'a, d'ntre pruncii obligati, 40%; d'ntre cei ce au amblatu la scola sciu scie si ceti bine 15%; sunt 349 comune fara de nice una scola; in 1924 comunitãti inse sunt 2654 scole; pruncii d'in 281 comunitãti frecuenta scol'a in comunitãtile vecine. In Transilvania, mai departe, cadu pre una milla patrata de pamentu 2.9 scole, ér' pre 1000 locuitori cade 1.263 scola; investatori ordinari sunt 3166, suplenti 264 (intre cari si 25 femee). In fine, sunt 356,063 prunci obligati de a frecuenta scol'a, d'ntre acesti-a inse frecuenta scol'a numai 151,074; pre fia-care investatoriu cadu 104 prunci obligati de a amblã la scola, si 44 d'ntre cei ce intr'adeveru frecuenta scol'a. — Precum se vede d'in aceste date, starea instructiunii poporale in Transilvania este destulu de deplorabile. (Vomu vorbi mai pre largu despre acésta cestiune. Red.)

Sciri electrice.

Londonu, 27. ian. D'in Versallia se comunica cu datulu de asta-di, că negociatiunile relative la capitulatiunea Parisului sunt aproape a se inchiiaia inca asta-di. — „Reuter Office“ anuncia d'in sorginte sigura, că Bismarck voiesce a intrã in negociatiuni de pace pre basea cedarei Alsatsei si a unei partii d'in Lotaringia; daca Favre va primi aceste conditiiuni, Germani'a va recunose republic'a francesa.

Berolinu, 28. ian. Negociatiunile relative la capitulatiunea Parisului au luat unu cursu favorabilu. Scirile oficiale spunu, că Bismarck cere Alsati'a si Lotaringia, una colonia, doue-dieci mii de resbelu si patru milliarde spesse de reabelu. — A supr'a Lotaringiei s'a aruncatu una contributiune de 10 millione d'in caus'a că tragutorii liberi stricara podulu de preste Mosell'a Satulu Fontenoy s'a prefacutu in cenusia.

Brussella, 28. ian. Demissiunea lui Trochu se constateza; possessori porta mare grige. Una adunare de poporu in Cherbourg a decisu a propune de candidatulu la tronu pre principele Joinville.

Viena, 28. ian. „Fremdenblatt“ de asta-di publica unu telegramu d'in Londonu, care anuncia, că capitulatiunea Parisului s'a inchiiaiatu degiã; inca in cursulu d'ilei de asta-di se va ocupã fortulu Mont-Valerien de càtra truppele prussiane.

Berolinu, 28. ian. Aici se vorbesce, că negociatiunile de pace, si capitulatiune se facu totu-odata. D'in partea guvernulu d'in Bordeaux voru participã la negociatiuni Glais-Bizoin si Fourichon. Se dice, că Gambetta ar' fi demisiunatu.

Belgradu, 28. ian. Circulariulu lui Beust càtra reprezentantii d'in Bucuresci si Belgradu, prin care amenintia tiererele danubiane cu tota poterea monarcei, a produsu preste totu una impressiunea rea. „Jedinstvo“, vorbindu despre acestu circulariu, dice, că nu este alta-ce, decâtu una incoscintia a lui Beust in politic'a orientale.

Triest, 29. ian. Reuniunea „Progresso“ a arangiatu pre asta-di una adunare de poporu la carea participara 4000 persone. Adunarea a primitu unanimu resolutiunea, prin carea si-esprima pre de una parte simpatiele cele mai caldurose pentru poporulu francesu, care s'a luptatu cu bravura pentru libertate, independintia si patria, ér' pre de alta parte si-esprima dorinti'a pentru restituirea pacii.

Berolinu, 29. ian. Tractatul relativu la intrarea Bavariei in confederatiunea germana s'a ratificatu asta-di in biuroulu cancelariulu confederatiunei. — Corpulu alu 6. de armata va ocupã forturile Jvry si Bicetre.

Dresda, 29. ian. Corpulu de armata saxonu va ocupã forturile Romainville, Noissy, Rosny si Nogent.

Municu, 29. ian. Primulu corpu de armata bavaresu va ocupã fortulu Charrenton, corpu alu duoi-lea va ocupã forturile Montrouge si Vauvres. Scirile sosite spunu, că Parisulu va solvi una contributiune de 200 millione.

Berolinu, 29. ian. Jules Favre subscrie

eri in 28. ian. capitulatiunea toturoru forturilor d'in giurulu Parisului si unu armistitiu de trei septemane. Armat'a d'in Parisu devine captiva, re mane inse in cetate.

Versallia, 29. ian. Tiarulu prussienescu càtra tiarin'a! Eri ser'a se subscrie armistitiulu pre trei septemane. Armat'a de linia si guardii mobile se voru internã in Parisu ca prisionieri. guardi'a natiunale se insarcinã a manutiené ordenea. — Noi vomu ocupã tote forturile, Parisulu remane impresoratu, si se pote aprovisioni dupa ce ni va fi datu tote armele. — Constituantea se va conchiama in 14 dille la Bordeaux. — Ambele armate de pre campulu bataliei voru conservã tienuturile cari le occupa acum, avendu zoni neutrale intre sine. — D'in partea nostra acestu este primulu repetiu binecuventatu pentru grellele sacrificie alle patriotismulu si eroismulu documentatu. — Fia, că pacea sè urmedie curendu!

Viena, 29. ian. Cestiunea romana nu este inca de felu inlaturata, dar' s'au redusu la dimensiunile unei affaceri eschisivu si curatu interne. Revisiunea constitutiunii s'a pusu formalmente facia de poteriile garante tractatulu de Parisu éra respectiv'a iniciativa d'in partea acestora, cu Turci'a d'impreuna, s'a facutu prin declaratiunea precisa că revisiunea cestiunata se tiene de competentia factoriloru constitutiunali si că poteriloru li va fi binevenita ori ce felu de constitutiune efeptuita pre calle legale si intre marginile tractatorulu semnate de poterile gar. si specialminte daca se voru respectã si drepturile de suzeranitate alle Portei.

Viena, 29. ian. Diuariulu „Tagebl.“ dupa sciri primite d'in Besangon, scrie că gener. Bourbaki s'ar' fi impuscatu, dupa alta versiune ar' fi numai vulneratu într'unu duellu, dar' că este inca in vietia.

Versallia, 29. ian. Intrarea in Parisu este libera de la 1. februaru, esirea inse este inca restrinsa.

Bordeaux, 29. ian. Una adunare publica protestã unanimu contr'a armistitiulu si luã urmatoriile resolutiuni: Guvernulu sè remana in mânele lui Gambetta si resbelulu sè se continue pana la estremitate. Mai departe s'a decisu a se alege unu comitetu pentru salutea publica d'in partea celoru mai principale cetãti republicane ale Franciei, si acestu comitetu sè resieda in Bordeaux. — Una deputatiune a immanatu lui Gambetta acésta resolutiune. Inaintea prefecturei s'a intemplantu una demonstratiune in onorea lui Gambetta, ordinea inse nu s'a conturbatu.

Brussella, 29. ian. Capitulatiunea Parisului si armistitiulu s'au subsemnate de Jules Favre in urma decisiunei unanime a membriloru guvernulu d'in Parisu, si fiindu-cã acesti-a formeza majoritatea, votulu delegatiloru a remasu fara influentia.

Berolinu, 30. ian. (Officialu.) Ieri s'au predatu tote forturile fara vre-o resistintia sèu turburare. — Drapelulu prussianu falfaie pre bateriele de assediulu d'in fortulu Issy.

Carlsruhe, 30. ian. Unu telegramu alu comissariulu de politia badensu de la gar'a d'in Basel'a càtra ministrulu de interne in Carlsruhe, datatu d'in 30 c., comunica, că armat'a lui Bourbaki d'impreuna cu tunurile a intratu in Elveti'a pre la Pruntrut. — Sinuciderea lui Bourbaki se constata.

Londonu, 30. ian. Una scrisore a fostulu secretariu de statu Otway càtra diuariulu „Times“ a produsu aici sensatiune mare; elu promite in acea scrisore, că va documentã parlamentulu, cum că Prussi'a a provocatu resbelulu cu Franci'a. — Conte Bernstorff a primitu ordinulu, a evitã si acum dupa capitulatiunea Parisului ori-ce sulevãre a cestiunei de pace in debaterile conferintiei. — Conferinti'a are sè se amène celu multu pre una septemana.

Sucia'va, 30. ian. Personele cari vinu d'in Bucuresci spunu, că in palatulu domnescu s'au luat tote mesurele pentru eventualitatea unei caletorie grabnice.

Burs'a de Viena de la 30. ianuariu 1871.

5% metall.	54.10	Londra	123.85
Imprum. nat.	68.—	Argintu	122.50
Sorti d'in 1860	96.10	Galbenu	5.84
Act. de banca	723.—	Napoleon'd'or	9.98½
Act. inst. cred.	254.70		

propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.